

سورة التين

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه زبان و ادبیات فارسی

کارکرد اسطوره در شعر فارسی بر اساس سبک خراسانی

پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته زبان و ادبیات فارسی

داریوش گودرزی

استاد راهنما:

دکتر حمید طاهری

استاد مشاور:

دکتر کامران کسایی

خرداد ۱۳۹۳

تقدیم به مادر مهربانم که:

شب‌ها بر گاهواره من

بیدار نشست و خفتن آموخت

دستم بگرفت و پا به پا برد

تا شیوه راه رفتن آموخت

یک حرف و دو حرف بر زبانم

الفاظ نهاد و گفتن آموخت

پس هستی من ز هستی اوست

تا هستم و هست دارمش دوست

سپاسگزاری

مَنّت خدای را عزّ و جلّ که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت. هر نفسی که فرو می‌رود ممدّ حیات است و چون برمی‌آید مفرّح ذات. پس در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمت شکری واجب.

صمیمانه از استاد راهنمای نیک‌اندیش و دانشورم، جناب دکتر حمید طاهری سپاسگزارم که با راهنمایی‌های عالمانه و نکته‌سنجی‌های دقیق خود، اینجانب را در انجام هرچه بهتر و کامل‌تر این تحقیق یاری رساندند.

همچنین از دکتر کامران کسای و دیگر استادانی که اینجانب را راهنمایی کردند سپاسگزارم.

در پایان از خانواده مهربانم به خاطر تمام حمایت‌های بی‌دریغ‌شان تشکر می‌نمایم.

دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

معاونت آموزشی - مدیریت تحصیلات تکمیلی

فرم شماره ۳۰

فرم تأییدیه هیأت داوران جلسه دفاع از پایان نامه ارشد

بدین وسیله گواهی میشود جلسه دفاعیه از پایان نامه کارشناسی ارشد داریوش گودرزی دانشجوی رشته زبان و ادبیات فارسی تحت عنوان " کارکرد اسطوره در شعر فارسی بر اساس سبک خراسانی " در تاریخ ۹۳/۳/۲۶ در دانشگاه برگزار گردید و این پایان نامه با نمره و درجه مورد تأیید هیئت داوران قرار گرفت.

ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	مرتبه دانشگاهی	دانشگاه	امضا
۱	استاد راهنما	دکتر حمید طاهری	استادیار	دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)	
۲	استاد مشاور	دکتر کامران کسایی	استادیار	دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)	
۳	داور داخل	دکتر سیداسماعیل قائله باشی	استادیار	دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)	
۴	نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر رحب اسفندیاری	استادیار	دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)	

تعهذنامه اصالت اثر

اینجانب..... دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته..... گرایش.....
که در تاریخ..... از پایان نامه خود تحت عنوان.....
..... با کسب درجه..... دفاع کرده‌ام، شرعاً و قانوناً متعهد می‌شوم:

۱. مطالب مندرج در این پایان‌نامه، حاصل تحقیق و مطالعه اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران اعم از پایان‌نامه، کتاب، مقاله و غیره استفاده کرده‌ام، با رعایت کامل امانت، مطابق مقررات، اقدام به ارجاع در متن و ذکر آن در فهرست منابع و مآخذ نموده‌ام.
۲. تمامی یا بخشی از این پایان‌نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی به سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
۳. مقالات مستخرج از این پایان‌نامه کاملاً حاصل کار اینجانب بوده و از هرگونه جعل داده و یا تغییر اطلاعات پرهیز کرده‌ام.
۴. از ارسال همزمان و یا تکراری مقالات مستخرج از این پایان‌نامه (با بیش از ۳ درصد همپوشانی) به مجلات و یا همایش‌های گوناگون خودداری نموده و می‌نمایم.
۵. کلیه حقوق مادی و معنوی حاصل از این پایان‌نامه متعلق به دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) بوده و متعهد می‌شوم هرگونه بهره‌مندی و یا نشر دستاوردهای حاصل از این تحقیق اعم از چاپ کتاب، مقاله، ثبت اختراع و غیره (چه در زمان دانشجویی و یا بعد از فراغت از تحصیل) با کسب اجازه از استاد (استادان) راهنما باشد.
۶. در صورت اثبات تخلف و نقض موارد پنج‌گانه فوق (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) از درجه اعتبار ساقط و اینجانب هیچ‌گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضا

سوگندنامه دانش آموختگان کارشناسی ارشد دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)

به نام خدا

سپاس ایزد منان را که مرا مشمول الطاف خویش نمود که با طی مراحل تحصیل موفق به اخذ درجه کارشناسی ارشد شوم. به شکرانه این نعمت بزرگ الهی که با امکانات این مرز و بوم، فراهم و نزد اینجانب به امانت گذاشته شده است، در پیشگاه ملت ایران به کتاب آسمانی خود، قرآن کریم، سوگند یاد می‌کنم که:

- در سراسر زندگی حرفه‌ای، در راه اعتلای کشور ایران و جامعه بشری به نحو احسن قدم برداشته و در این راه از هیچ تلاشی دریغ ننمایم.
- در تمام فعالیت‌های تخصصی، رضای خدا را همراه با صداقت علمی و اجتماعی در نظر داشته و از موقعیت‌های به دست آمده در جهت رفع مشکلات جامعه استفاده کنم و در همه امور، منافع کشور را بر منافع فردی مقدم بدارم.
- همواره علم و دانش خود را به‌روز نگاه داشته و در ایفای مسئولیت و تعهدات حرفه‌ای در حد توان سعی و تلاش خود را به کار گیرم.
- و اینک از خداوند علیم توفیق بندگی و پای‌بندی به مفاد این سوگندنامه را خواستارم و از او می‌خواهم که مرا در ایفای رسالت علمی و انسانی خویش موفق بدارد.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضا

فرم پ ۲-۳: فرم مجوز بهره برداری از پایان نامه/ رساله

مجوز بهره برداری از پایان نامه/ رساله

کلیه حقوق اعم از چاپ، تکثیر، نسخه برداری، ترجمه، اقتباس و ... از نتایج این پایان نامه برای دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) قزوین محفوظ است. بهره برداری از این پایان نامه/ رساله در چهارچوب مقررات کتابخانه و با توجه به محدودیتی که توسط استاد راهنما به شرح زیر تعیین می شود، بلامانع است:

- بهره برداری از این پایان نامه/ رساله برای همگان بلامانع است.
- بهره برداری از این پایان نامه/ رساله با اخذ مجوز از استاد راهنما، بلامانع است.
- بهره برداری از این پایان نامه/ رساله تا تاریخ ممنوع است.

استاد راهنما می تواند یکی از گزینه های بالا را انتخاب کند و مسئولین کتابخانه موظف به رعایت موارد تعیین شده می باشد.

نام استاد و یا اساتید راهنما:

تاریخ: _____

امضاء: _____

چکیده

اسطوره از مهم‌ترین عناصر زندگی بشری به حساب می‌آید که از ازل تا به ابد با او همراه بوده، هست و خواهد بود و قدمت آن به حیات آدمی می‌رسد. اسطوره به دلیل پیوند عاطفی با انسان به شعر و ادب نیز راه یافته است و از عناصر جدایی‌ناپذیر شعر و ادب به حساب می‌آید. اساطیر در ادب فارسی کارکردهای گوناگونی دارند و هر شاعر از اساطیر با انگیزه‌های خاصی استفاده می‌کند که می‌توان از آنها با عنوان کارکرد یاد کرد. با بررسی شعر و ادب پارسی می‌توان به این کارکردها دست یافت. برخی از این کارکردها عبارت‌اند از: ۱. تصویرسازی؛ ۲. تعبیرسازی؛ ۳. مضمون‌سازی؛ ۴. معناسازی؛ ۵. تلمیح؛ ۶. توصیف و غیره. هر شاعری ممکن است برای ساخت یکی از این کارکردها از اساطیر استفاده کند. شناخت دقیق کارکرد اساطیر در ادب پارسی بسیار مهم است، زیرا با شناخت این کارکردها می‌توان به سادگی به مقصود شاعر پی برد. این پایان‌نامه در پنج فصل (مقدمه و کلیات تحقیق، تعریف و توضیح اسطوره و معرفی انواع آن، کارکرد اساطیر در سبک خراسانی، جدول‌ها و نمودارهای فراوانی کارکرد اساطیر و نتیجه‌گیری) نوشته شده است.

واژگان کلیدی: اسطوره، سبک خراسانی، کارکرد، تصویر، توصیف، مضمون، معنا، تعبیر، تلمیح.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول، مقدمه و کلیات تحقیق	۲
۱. مقدمه	۳
۲. بیان مسئله تحقیق و سؤالات مربوط به آن	۳
۳. پیشینه تحقیق	۴
۴. فرضیه‌های اصلی تحقیق	۴
۵. روش تحقیق	۵
۶. اهداف تحقیق	۵
فصل دوم، اسطوره	۶
۱. تعریف اسطوره	۷
۲. نشأت و تکوین حماسه ملی و روایات و اساطیر کهن ایرانی	۸
۳. دلیل وجودی اسطوره	۱۱
۴. ویژگی‌ها و خصایص اسطوره	۱۱
۵. انواع اسطوره	۱۲
۵-۱. اسطوره ریشه و بن	۱۲
۵-۲. اسطوره رستاخیزی	۱۳
۵-۳. اسطوره نجات‌بخشی	۱۴
۵-۴. اسطوره ایزدان و باشندگان متعال	۱۴
۵-۵. اسطوره پیامبران و قدیسان	۱۴

- ۵-۶. اسطوره کاهنان و شهریاران ۱۵
- ۵-۷. اسطوره بخت و تقدیر ۱۵
- ۵-۸. اسطوره باززایی و نوشدگی ۱۶
- ۵-۹. اسطوره پهلوانان ۱۶
۶. تفاوت اسطوره با دیگر انواع روایی ۱۷
- ۶-۱. تفاوت اسطوره با ساگا «saga» ۱۷
- ۶-۲. تفاوت اسطوره با افسانه ۱۸
- ۶-۳. تفاوت اسطوره با قصه‌های پریان ۱۸
- ۶-۴. تفاوت اسطوره با قصه‌های عامیانه ۱۸
- ۶-۵. تفاوت اسطوره با قصه‌های علت‌شناختی ۱۸
- ۶-۶. تفاوت اسطوره با فابل ۱۹
- ۶-۷. تفاوت اسطوره با تمثیل ۲۰
- ۶-۸. تفاوت اسطوره با قصه‌های نمادین ۲۱
- ۶-۹. تفاوت اسطوره با مدینه فاضله ۲۲
- ۶-۱۰. تفاوت اسطوره با افسانه ۲۲
- ۶-۱۱. تفاوت اسطوره با تاریخ ۲۳
- ۶-۱۲. تفاوت اسطوره با حماسه ۲۳
۷. کارکرد اساطیر ۲۴
۸. اسطوره ازدیدگاه مالینوسکی، یونگ و میرچا الیاده ۲۷
- ۸-۱. اسطوره از دیدگاه کارکردگرایی - اسطوره از دیدگاه مالینوسکی ۲۷
- ۸-۲. اسطوره از دیدگاه روانکاوی - اسطوره از دیدگاه یونگ ۲۷
- ۸-۳. اسطوره از دیدگاه پدیدارشناختی - اسطوره از دیدگاه میرچا الیاده ۲۸

۲۹ ۹. زبان و اسطوره
۳۹ ۱۰. منابع اساطیری ایران
۳۹ الف) منابع هندی
۳۹ ۱. وداها (veda)
۳۹ ۱-۱. ریگ ودا (rig veda)
۳۹ ۱-۲. یاجور ودا (yajurveda)
۳۹ ۱-۳. سامه ودا (sama veda)
۳۹ ۱-۴. ائروه ودا (atharva veda)
۳۹ ۲. اوپانشادها
۳۹ ۳. مهابهاراتا
۳۹ ۴. پورانا
۳۹ ب) منابع اوستایی
۴۰ ۱. یسن ها
۴۰ ۲. ویسپرد
۴۰ ۳. یشتها
۴۰ ۴. ونیداد یا ویدیوداد
۴۰ ۵. خرده اوستا
۴۰ ج) منابع مانوی
۴۰ د) منابع پهلوی
۴۰ ۱. دینکرد
۴۰ ۲. بندهشن
۴۰ ۳. گزیده زادسپرم

۴۱	۴. روایات پهلوی
۴۱	هـ) منابع عربی و فارسی
۴۱	و) شاهنامه
۴۱	ز) منابع فارسی زردشتی
۴۱	ح) نگاره‌ها
۴۱	ط) نوشته‌های مورخان غیر ایرانی
۴۲	فصل سوم، کارکرد اساطیر در شعر سبک خراسانی
۴۳	کارکرد تصویرسازی
۴۴	۱. تصویرسازی و خیال
۴۸	۲. اهمیت اسطوره در تصویرسازی
۴۹	۳. اسطوره، آبخور مجاز و استعاره
۴۹	۴. صور خیال
۵۰	۴-۱. تشبیه
۵۰	۴-۱-۱. تشبیه تلمیحی
۵۱	۴-۲. مجاز
۵۲	۴-۳. استعاره
۵۲	۴-۳-۱. انواع استعاره
۵۲	۴-۳-۱-۱. استعاره مصرحه
۵۲	۴-۳-۱-۲. استعاره مکنیه یا بالکنایه
۵۳	۴-۳-۲. استعاره اساطیری و تلمیحی
۵۴	۴-۴. کنایه
۵۵	۴-۵. رمز

- ۴-۵-۱. رمز و صور خیال و ارتباط آنها با هم ۵۶
- ۴-۵-۲. زمینه‌ها و انگیزه‌های استفاده از رمز ۵۷
- ۴-۵-۳. رمز و اسطوره ۵۸
- ۴-۶. اسلوب معادله ۶۰
- ۴-۷. آرکی تایپ یا کهن‌الگو و انواع آن در ادبیات ۶۱
- ۴-۷-۱. کهن‌الگوی عبور از آب (دال، نشانه) کهن‌الگوی مرگ، تولد دوباره، رسیدن به قدرت و به‌طور کلی انتقال از یک مرحله به مرحله دیگر است (مدلول). ۶۲
- ۴-۷-۱-۱. عبور فریدون از دجله و شکست ضحاک ۶۲
- ۴-۷-۱-۲. گذشتن کی خسرو از جیحون و رسیدن به پادشاهی ایران ۶۴
- ۴-۷-۱-۳. گرفتن داراب از آب توسط گازر و پروردن او و به پادشاهی رسیدن داراب ۶۵
- ۴-۷-۲. کهن‌الگوی تجمع و جمعیت و وحدت ۶۶
- ۴-۷-۳. کهن‌الگوی آنیما و آنیموس ۶۷
- ۴-۷-۴. کهن‌الگوی سایه ۶۸
- ۴-۷-۵. کهن‌الگوی نقاب یا صورتک ۶۹
- ۴-۷-۶. کهن‌الگوی ارتباط متقابل خورشید و نیلوفر ۷۰
- ۴-۷-۷. آرکی تایپ‌های بعد از یونگ ۷۱
- ۴-۷-۷-۱. آرکی تایپ جست‌وجو ۷۱
- ۴-۷-۷-۲. آرکی تایپ جدال ۷۱
- ۴-۷-۷-۳. آرکی تایپ پرواز ۷۱
- ۴-۷-۷-۴. آرکی تایپ تولد دوباره ۷۱
- ۴-۸. سمبول ۷۱
- ۴-۸-۱. فرق سمبول با استعاره ۷۲
- ۴-۸-۲. سمبول و اسطوره ۷۲

- شاهد‌های کارکرد تصویرسازی اساطیر در دیوان‌های بررسی شده ۷۴
- * تشبیه ساده ۷۴
- * تشبیه تفضیل با زیرساخت تشبیه مضمیر ۷۸
- * استعاره مصرحه ۸۱
- * استعاره مکنیه غیراضافی ۸۲
- * رمز ۸۴
- * کهن‌الگو ۸۵
- * اسلوب معادله ۸۵
- کارکرد توصیف ۸۷**
- توصیف ۸۸
- شاهد‌های کارکرد توصیف اساطیر در دیوان‌های بررسی شده ۹۲
- کارکرد مضمون‌سازی ۹۸**
- مضمون‌سازی ۹۹
- شاهد‌های کارکرد مضمون‌سازی اساطیر در دیوان‌های بررسی شده ۱۰۲
- کارکرد معناسازی ۱۱۰**
- معناسازی ۱۱۱
- شاهد‌های کارکرد معناسازی اساطیر در دیوان‌های بررسی شده ۱۱۴
- * اندیشه‌های اساطیری درباره همای ۱۱۴
- * اندیشه‌های اساطیری درباره شخصیت‌ها ۱۱۵
- * اندیشه‌های اساطیری درباره سیارات ۱۱۶
- * اندیشه‌های اساطیری درباره جشن‌های ایرانی ۱۱۹
- * برخی دیگر از اندیشه‌های اساطیری ۱۲۱

۱۲۳	کارکرد تعبیرسازی
۱۲۴	تعبیرسازی
۱۲۵	شاهد‌های کارکرد تعبیرسازی اساطیر در دیوان‌های بررسی شده
۱۲۷	کارکرد تلمیح
۱۲۸	تلمیح
۱۳۰	شاهد‌های کارکرد تلمیحی اساطیر در دیوان‌های بررسی شده
۱۳۶	فصل چهارم، جدول‌های فراوانی کارکرد اساطیر در دیوان‌های بررسی شده
۱۳۷	جدول (۱) نتیجه بررسی کارکرد اساطیر در دیوان انوری
۱۳۸	جدول (۲) نتیجه بررسی کارکرد اساطیر در دیوان فرخی سیستانی
۱۳۹	جدول (۳) نتیجه بررسی کارکرد اساطیر در دیوان منوچهری دامغانی
۱۴۰	جدول (۴) نتیجه بررسی کارکرد اساطیر در دیوان مسعود سعد سلمان
۱۴۱	جدول (۵) نتیجه بررسی کارکرد اساطیر در دیوان رودکی
۱۴۲	فصل پنجم، نمودارهای کارکرد اساطیر در دیوان‌های بررسی شده
۱۴۳	نمودار (۱) بسامد کارکرد اساطیر در دیوان انوری
۱۴۴	نمودار (۲) بسامد کارکرد اساطیر در دیوان فرخی سیستانی
۱۴۵	نمودار (۳) بسامد کارکرد اساطیر در دیوان منوچهری دامغانی
۱۴۶	نمودار (۴) بسامد کارکرد اساطیر در دیوان مسعود سعد
۱۴۷	نمودار (۵) بسامد کارکرد اساطیر در دیوان رودکی
۱۴۸	نتیجه‌گیری
۱۴۹	فهرست منابع
۱۴۹	الف) کتاب
۱۵۲	ب) مقاله

پیوست شماره ۱. فرهنگ القبای اساطیر به کار رفته در پایان نامه..... ۱۵۴

فصل اول، مقدمه و کلیات تحقیق

۱. مقدمه

اسطوره از مهم‌ترین عناصر فرهنگی حیات آدمی به شمار می‌آید. عمر اسطوره چه بسا به قدمت عمر بشر باشد، زیرا از همان زمانی که آدمی بر روی کره خاکی پای نهاد، به دنبال آینه‌ای بود تا در آن بیم‌ها، امیدها، آرزوها، غم‌ها و شادی‌های خود را ببیند و اسطوره چنین آینه‌ای بود. از همین رو اسطوره با عواطف آدمی پیوندی ناگسستنی دارد و دلیل قدمت اسطوره و ماندگاری‌اش نیز همین رابطه ژرف با احساسات درونی آدمی است.

ادبیات نیز محصول احساس آدمی است و بی‌سبب نیست که میان اسطوره و ادبیات پیوندی اساسی وجود دارد. هر دوی اینها محصول احساسات عمیق آدمی است. اسطوره در ادبیات به وفور یافت می‌شود و بحق یکی از عناصر اصلی ادبیات به حساب می‌آید. در ادبیات انواع مختلفی از اساطیر وجود دارند که از آن جمله می‌توان به اساطیر مربوط به قهرمانان و شخصیت‌های اساطیری، اساطیر مربوط به آخرالزمان، اساطیر مربوط به نوشدگی و باززایی، اساطیر مربوط به پیامبران و قدیسان و اساطیر جانوران و گیاهان اشاره کرد. هر اسطوره با دلیل خاص در شعر و ادب پارسی به کار می‌رود و پشت تمام اساطیر موجود در شعر پارسی، کارکردی مشخص و مهم وجود دارد.

از کارکردهای مهم و پرکاربرد اسطوره در شعر شاعران سبک خراسانی می‌توان به کارکرد تصویرسازی اسطوره، تعبیرسازی اسطوره، مضمون‌سازی اسطوره، معناسازی اسطوره، تلمیح اسطوره، توصیف اسطوره و غیره اشاره کرد. اهمیت این تحقیق در آن است که شناخت درست و دقیق این کارکردها ما را در فهم هر چه بهتر شعر این شاعران یاری می‌کند و با شناخت این عناصر می‌توانیم به درک بهتری از شعر آنها برسیم.

۲. بیان مسئله تحقیق و سؤالات مربوط به آن

در این پژوهش قصد داریم کارکردهای مختلف اساطیر در شعر فارسی را بررسی کرده، جنبه‌های مختلف استفاده از آن را مشخص نماییم. همچنین بر آنیم تا با بررسی دقیق اساطیر موجود در شعر سبک خراسانی، نشان دهیم که شاعران معمولاً با چه انگیزه‌هایی از اساطیر استفاده می‌کرده‌اند. در این جستار به دنبال یافتن پاسخ چنین پرسش‌هایی هستیم:

۱. اسطوره چیست؟ ۲. اسطوره در ادبیات چه کارکردی دارد؟ ۳. شاعران بزرگ سبک خراسانی از اسطوره چه استفاده‌هایی کرده‌اند؟ ۴. آیا استفاده آنها از اساطیر تنها برای تلمیح بوده یا از اسطوره برای تصویرسازی، شخصیت‌پردازی، مضمون‌سازی، معناسازی، تعبیرسازی و غیره نیز بهره جسته‌اند؟

۳. پیشینه تحقیق

در زمینه شناخت اساطیر و بررسی اسطوره‌های ایرانی و سامی و حامی آثار فراوانی نوشته شده است که به صورت کتاب، مقاله و پایان‌نامه موجود است (مانند: از اسطوره تا تاریخ مهرداد بهار؛ از اسطوره تا حماسه سجاد آیدانلو؛ تاریخ اساطیری ایران ژاله آموزگار؛ پژوهشی در اساطیر ایران مهرداد بهار؛ اسطوره بیان نمادین ابوالقاسم اسماعیل پور؛ چشم‌اندازهای اسطوره جلال ستاری؛ اسطوره و رمز جلال ستاری؛ رویکردهای علمی به اسطوره‌شناسی مهوش واحدوست و غیره)، اما موضوع این پژوهش کاملاً بنیادین و علمی است و به صورت دقیق به بررسی کارکرد اسطوره در شعر فارسی می‌پردازد. تا جایی که اینجانب جست‌وجو کرده‌ام، در این زمینه علمی هیچ تحقیقی انجام نشده است و این موضوع، موضوعی کاملاً جدید به حساب می‌آید.

۴. فرضیه‌های اصلی تحقیق

اسطوره‌شناسی یا میتولوژی مورد استفاده اغلب دانش‌های علوم انسانی مثل جامعه‌شناسی، علوم اجتماعی، ادبیات، هنر، نقاشی، پیکرتراشی، مردم‌شناسی و غیره است. هر یک از علوم یاد شده استفاده‌های خاصی از اسطوره می‌کنند؛ در این میان ادبیات استفاده‌های متنوعی از اسطوره دارد؛ از جمله تصویرسازی و استفاده از اسطوره در صور خیال. در تحقیقات ادبی فقط به کارکردهای اخیر پرداخته شده و حوزه وسیع کارکردهای اسطوره در ادبیات فرو گذاشته شده است. در این پژوهش فرضیه‌های اصلی ما عبارت است از:

۱. تنوع استفاده ادبیات از اسطوره؛ مثلاً ادبیات از شخصیت‌های اساطیری استفاده گسترده‌ای می‌کند.

۲. بینش اساطیری در ساخت تصویر، خصوصاً استعاره و تشخیص کاربرد بسیاری دارد.

۳. بسیاری از قصه‌ها، افسانه‌ها و داستان‌های موجود در ادبیات فارسی برگرفته از اسطوره است.

۴. ادبیات نوعی دگردیسی در اسطوره ایجاد می‌کند و غیره.